Kon. Bat. Gen.
XXI
402

BLIK

OP DEN

VROEGEREN EN TEGENWOORDIGEN TOESTAND

VAN

HET EILAND

CURAÇAO.

TE ROTTERDAM, BIJ
H. V. VAN GOGH.
1848.

PP. 287. 700

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN
Tanggal
Nomor
FSIB - UI
ITEM - 1
Asal

BLIK

OP

CURAÇAO.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 29-7-2010
Nomor Induk : 11154/PN-Museum/10
BIB - ID : 9783560
ITEM - ID : 21212971g
Asal : Museum Pusat

XXI
402

VROEGERE

H

C U

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXI 402

BLIK

OP DEN

VROEGEREN EN TEGENWOORDIGEN TOESTAND

VAN

HET EILAND

CURAÇAO.

TE ROTTERDAM, BIJ
H. V. VAN GOGH.

1848.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

GEDRUKT BIJ D. J. MENSING, TE ROTTERDAM.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXI - 402

Het is eene onbetwistbare waarheid, dat *Curaçao* niet kan gerangschikt worden onder die volkplantingen in de keerkringsgewesten, welke zeer mild door de natuur zijn begunstigd en zij dus, in productief vermogen, niet kan wedijveren met zoo velen harer zuster-koloniën, onder meer gezegende luchtstreken gelegen. — De geographische ligging van *Curaçao* en de schoone, veilige en voortreffelijk gelegen, haven, die het eiland bezit, bieden echter den handel en der scheepvaart alle middelen aan om deze beide takken van bestaan uit te breiden en dezelve aan het algemeen belang dienstbaar te maken. — Hoogst belangrijk waren alzoo in vroeger jaren deze bronnen van welvaart, die, ten gevolge der commerciële betrekkingen op de onderscheidene West-Indische bezittingen en voornamelijk op de verschillende havens van het, tegenover *Curaçao* liggende, vasteland van *Zuid-America*, zoodanig waren toegeno-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

men, dat *Curaçao*, in opzigt tot die beide takken, eene zeer voorname rol speelde en zich beroemen kon met andere, in de *West-Indie* liggende, koloniën, de bloem des handels te bezitten. De vaart van en op *Nederland* was dan ook, als een gevolg daarvan, zeer aanmerkelijk en uitgebreid; want de overlevering getuigt van aanzienlijke koopvaardijvloten, die jaarlijks, voorzien van kostbare ladingen, uit de haven van *Curaçao* naar het Moederland stevenden. Het geld, de bronader van den handel, was des tijds in zoodanigen overvloed aanwezig, dat, zelfs de minst bevoorregte in geestvermogens, door zich aan een dier takken te verbinden, een genoegzaam middel van bestaan voor zich en de zijnen zich kon verschaffen; terwijl de kapitalen, die in het bezit van partikulieren waren, niet dan tegen eenen zeer matigen, soms niets beduidenden, interest konden worden uitgezet. Bedwelmd door den alstoen alom zich verspreidenden voorspoed, verviel men soms tot buitensporige verkwistingen, waarvan de naneef thans nog de wrange vruchten inoogst.

De eenmaal, als het ware, ten toppunt gestegen welvaart op *Curaçao*, nam echter allengskens af, doordien de medinging van andere, boven 's winds van *Curaçao* gelegen, volkplantingen en de, in het laatst der 18de en in het begin der 19de eeuw, elkander opgevolgde politieke gebeurtenissen in *Europa*, (door welke dat werelddeel tot in deszelfs grondvesten geschokt werd, en onder welker last almede *Curaçao* zeer dikwijls merkbaar heeft moeten gebukt gaan) langzamerhand den handel en de scheep-

vaart van en op dat eiland deden verminderen, terwijl de, te gelijker tijd uitgebroken, staatkundige omwenteling op het vasteland van *Zuid-America* en de, eenige jaren later, daaruit voortgevloeide openstelling van derzelver havens, nadat de onderscheiden provinciën in dat werelddeel zich van *Spanje* afgescheurd en als vrije Staten geconstitueerd hadden, eindelijk aan den Curaçaoschen handel geheel en al den bodem insloegen.

Te betreuren is het geweest dat, bij het, door *Nederland*, weder in bezit nemen van het eiland *Curaçao* in 1816, de haven van hetzelve niet opengesteld en vrij verklaard werd voor den handel en de scheepvaart van alle natiën, in welk geval men een veelvermogend tegenwigt zou daargesteld hebben aan het eiland *St. Thomas:* hetwelk, het middel van vrije haven te baat genomen hebbende, alstoen met rassche schreden zijnen handel zag toenemen; terwijl het stelsel van regten op den in- en uitvoer te *Curaçao*, gevoegd bij eenen onderdrukten speculatie geest en de vrees van, op de te doene commerciële transactien, verliezen te ondergaan, den Nederlandschen handel, dien eenigen tak van welvaart in dit werelddeel, ontbladerde. Wel is waar men heeft in 1826, door de invoering van een zoogenaamd stelsel van vrijhaven, getracht aan den handel op *Curaçao* weder eenige werkdadige levendigheid bij te zetten, doch doelloos waren daartoe de middelen, en geen goeden uitslag heeft de pogingen mogen bekroonen, welke men met de invoering van dat stelsel op het oog had. Het schaduwbeeld dier vrijhaven verdween dan ook spoedig daarna,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zonder merkbare voordeelen te hebben achtergelaten.

De toestand waarin het eiland *Curaçao* alstoen, ten gevolge van den, al meer en meer afnemenden, handel en eene daaruit voortvloeijende vermindering der scheepvaart, gedompeld was, maakte het noodzakelijk om, tot de welvaart van deszelfs ingezetenen, waarmede die van de kolonie in het naauwst verband staat, al die materiële middelen te baat te nemen, welke vooronderstelt werden daartoe te kunnen strekken. Dies werd in 1828 het koloniaal bestuur geörganiseerd, ten doel hebbende: 1°. aanmoediging en begunstiging van den handel, door denzelven zoo veel mogelijk van alle drukkende belastingen en lastige formaliteiten te ontheffen; 2°. invoering van een, overeenkomstig den toestand des eilands, meer gematigd stelsel van belasting: ten einde daaruit bepaalde inkomsten aan de kolonie toe te voegen en tevens den ingezetenen de vruchten van spaarzame verordeningen te verzekeren, en 3°. vereenvoudiging in alle takken van lands-administratie; terwijl al verder bepaald werd dat *Curaçao*, hetwelk door eenen zamenloop van ongelukkige omstandigheden niet in staat was in zijne uitgaven te voorzien, daarin door eenen geldelijken onderstand zou worden bijgestaan.

Het is niet te ontkennen dat, bij de invoering van een, alstoen gunstig, handelsstelsel, hetwelk nog in werking is, algemeen de hoop werd gekoesterd, dat hetzelve, aan het doel daarmede beoogd, zoude beantwoorden en mogt dit ook niet in allen deele zijn gelukt, dan is zulks niet te wijten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan de verordeningen, die daaruit voortvloeiden: verordeningen, algemeen in het belang van den handel, en die van tijd tot tijd, naar gelang zulks doelmatig werd geoordeeld, door zeer milde bepalingen zijn ondersteund. — Dit in het oog houdende, kon het wel niet anders of het kwaad moest elders gezocht worden en wel voornamelijk in de openstelling der havens van de Zuid-Americaansche Staten voor alle bevriende natiën, waardoor *Curaçao* van vroegere commerciële voordeelen op dezelve, werd verstoken; terwijl het eiland, bij ontstentenis van eenig productief vermogen, tot voeding van den handel, aan den schok, deszelfs welvaart toegebragt, geenen wederstand kon bieden en alzoo zich gelaten moest onderwerpen aan het lot, 't welk hetzelve beschoren was. Dit lot was in deszelfs gevolgen onberekenbaar; te meer dewijl de regtstreeksche handel met het Moederland gaande weg afnemende, op het laatst slechts door een of twee bodems aangehouden werd, — de inlandsche nijverheid, eenen, voor de geringere volksklasse, nadeeligen stilstand ondervond, — de voor elk land zoo schadelijke landverhuizing toenam en er weinig vooruitzigt bestond, dat *Curaçao* zich weder eenmaal zou mogen verheugen in eene betere en heilaanbrengende toekomst.

Naardien nu al de, in 1828 genomen, maatregelen tot opbeuring der kolonie, er niet toe mogten leiden om den Curaçaoschen handel uit deszelfs verval op te beuren en alle vroegere kunstmatige berekeningen, (die nimmer eenen juisten maatstaf van den voor- of achteruitgang eens handels kunnen opleve-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ren) als van zelve vervielen, zoo moest men eindelijk bedacht zijn om alle bronnen op te sporen, waaruit eene gewenschte bedrijvigheid kon ontspruiten, als het eenige middel om de bevolking, die, ten gevolge van eene ondermijning der individuele welvaart, zware lasten te torschen had, derzelver toestand zoo veel mogelijk dragelijk te maken.

Alzoo *Curaçao* voor den handel niets anders opleverde dan zout, hetwelk voor het grootste gedeelte op de markten van *Noord-America* wordt afgezet, en er dus geen lokaas aanwezig was, waardoor de vreemde handelaar naar het eiland kon getrokken worden, was, met regt, de eerste hoop tot een herstel der bestaande orde van zaken, gevestigd, zoo wel op eenige voorname handelhuizen in *Nederland*, als op de West-Indische maatschappij, welker oprigting ten doel had de bevordering der commerciële betrekkingen met de Zuid-Americaansche Staten, door middel van *Curaçao*, alwaar het etablissement dier maatschappij geplaatst werd.

Het is niet te betwijfelen geweest, of, door eene aanhoudende medewerking van den kant van het moederland (uit welks schoot men immers eenen strekkenden voorraad van manufacturen en andere artikelen van behoefte, voor de markt van *Curaçao* kon ontleenen) zou de handel van dat eiland weder hebben kunnen bloeijen; doch, dewijl de betrekkingen op *Zuid-America* langzamerhand te niet gingen, zoo was het dan ook niet te verwonderen, dat de kolonie daaruit geene groote en belangrijke voordeelen trok.

De hoop, welke op eene medewerking van het

Moederland gevestigd was, alzoo verijdeld zijnde, moest men tot andere hulpmiddelen zijne toevlugt nemen, ten einde te trachten den handel weder uit deszelfs doodslaap op te wekken en zoo doende de welvaart onder de ingezetenen op nieuw te doen herleven.

Bij het onderzoek, waarin die hulpmiddelen konden bestaan, ontstond de vraag: of de grond (die op andere gedeelten van den aardbol nergens zoo onvruchtbaar is, dat daaruit niet, door eene verstandige en noeste vlijt, behalven de noodzakelijkste behoeften voor den mensch, ook andere voortbrengselen af te dwingen zijn) ook te *Curaçao* niet geschikt konde geächt worden tot de productie van zoodanige artikelen, door welker aanwezen de handel meer voedsel zou erlangen en waaruit alzoo eene wederaanknooping van die verbindtenissen zoude kunnen volgen, welke vroeger bestonden; terwijl het onderling verkeer, daaruit te ontspruiten, eenen onbetwistbaren voortgang moest aanbrengen, die, al meer en meer toenemende, eenen werkdadigen invloed zou moeten uitoefenen op het leven en bestaan van allen?

Deze vraag niet ontkennend beantwoord zijnde, was er voorzeker eene standvastige volharding en een ijzeren wil noodig, om de verouderde vooroordeelen uit den weg te ruimen, welke er, te *Curuçao* vooral, bestonden tegen al datgene wat in betrekking stond tot de invoering eener nieuwe kulture. Die volharding, gepaard met eenen steeds onvermoeiden ijver en met eene naarstige werkzaamheid, tot bereiking van het gewenschte

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

doel, mogt men vereenigd vinden in den Heer R. F. Baron VAN RADERS, die in 1836 aan het hoofd der Caraçaosche eilanden werd geplaatst en die, bezield met de onwankelbare overtuiging van te zullen slagen, onder de verkregen goedkeuring van het Gouvernement in het Moederland, in het daarop volgend jaar, eenen aanvang maakte met die landelijke ondernemingen, welke, in hare gevolgen, schoone verwachtingen deden koesteren.

Ten einde nu niets onbeproefd te laten wat daartoe zou kunnen bijdragen, werden er achtervolgens onderscheidene commissiën naar de verschillende bovenwinds eilanden afgevaardigd, tot het doen van opsporingen omtrent de voortbrengselen van den landbouw; — om berigten in te winnen, aangaande de bereiding van de aloë-harst, en het pita-vlas en omtrent de behandeling van den zijdeworm, alsmede om, door het overbrengen van planten en het verkrijgen van kennis der kulturen, daarvan de noodige partij te kunnen trekken. — Al deze voorbereidende maatregelen leverden de onmiskenbare bewijzen op van de behartiging, door den Heer Baron VAN RADERS, eener zaak, waarvan hij zich de heilzaamste uitwerking voor de landelijke industrie op *Curaçao* voorspelde.

Onderwijl de grondslag gelegd werd tot de verbetering van het koloniaal volksbestaan, waartoe men de inlandsche fabricage van alle soorten van meubelen, sigaren, stroohoeden enz. aanmoedigde en daadzakelijk ondersteunde, werd tevens, door genoemd opperhoofd, de aandacht gevestigd op de scheepvaart. Men zag dan ook, door zijne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

krachtdadige bemoeijingen, weldra op de lage Zuid Oost punt van het eiland *Bonaire*, eenen steenen lichttoren en op klein *Curaçao* eene baak daargesteld, ten einde voor de, die eilanden naderende, vaartuigen, de gevaren af te weren van daarop te verzeilen, waarvan zich te voren, zoo vele voorbeelden, ten koste van ettelijke menschen levens, hadden opgedaan. — Deze onderneming, waarvan het nut al dadelijk algemeen erkend werd, heeft dan ook, in het vervolg van tijd, getoond aan het allezins belangrijk doel, daarmede beoogd, te beantwoorden: vermits er, sedert de oprigting van gezegden toren (hoog 68 voeten en waarvan het licht, van het dek eens vaartuigs, op eenen afstand van 16 Engelsche zeemijlen, voor het ongewapend oog zigtbaar is) geene schepen meer op *Bonaire* gestrand zijn en de scheepvaart alzoo ook, in de wateren die de Curaçaosche eilanden bespoelen, sedert met meerder zekerheid kon worden beoefend; terwijl eenigen tijd daarna op het zoogenaamde riffort, (gelegen aan den linker-havenmond) mede eenen toren werd opgerigt, welks licht tot baak strekt voor de vaartuigen, die des nachts de haven mogten willen binnenloopen.

Zoo zeer als deze beide lichttorens en de baak, als nuttige daarstellingen mogen worden beschouwd voor de scheepvaart in het algemeen, even zoo nuttig en noodzakelijk was voor de ingezetenen, het oprigten van eenen vleeschhal ten Zuid Oosten van de *Willemstad*, bij welken tevens geschikte bergplaatsen voor het vee werden aangebragt. — Deze allezins doelmatige inrigting was inderdaad eene

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

behoefte voor de kolonie, wier bevolking, vroeger het vee ter slagting zag voeren naar eene plaats, welke, door het aangebragte vuilnis en de steeds toenemende onreinheden, zoo ingezetenen als vreemdelingen moest doen walgen; terwijl die beiden thans, met welgevallen het oog vestigen op eene inrigting, wier reinheid niets te wenschen overlaat en bij welke de orde gehandhaafd wordt, overeenkomstig een voor dezelve ontworpen reglement.

Het aanwezig zijn van al deze op- en inrigtingen, zoo mede eene herstelling aan de Gouvernementsgebouwen, kaaijen, straten en wegen, voor zoo ver de koloniale fondsen daartoe hebben kunnen strekken, eene uitbreiding der inlandsche industrie en tevens eene, voor de jeugd, heilzame verbetering van het lager onderwijs, heeft men ontegenzeggelijk te danken aan de warme belangstelling, van den Heer Baron VAN RADERS, in het welzijn der kolonie: dewelke steeds blijkbaar doorstraalde in alle zijne handelingen, die veelal zeer ten onregte streng gegispt en dikwerf ten nadeele zijner goede bedoelingen, zoo ongunstig beoordeeld werden. Dit was almede het geval met *eenigen* der, in 1837, aangevangen landelijke proefnemingen, wier uitkomst, ten gevolge van elkander opvolgende tegenspoeden en ondervonden teleurstellingen, de aanvankelijk gemaakte berekeningen niet hebben mogen regtvaardigen.

Onaangezien deszelfs onvermoeide pogingen om in zijne ontwerpen te slagen, lag het echter niet binnen het bereik van den Heer Baron VAN RADERS om *met vrucht* te worstelen tegen eene natuur, door welke de Curaçaosche eilanden zoo stiefmoe-

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

derlijk bedeeld zijn. Dit, alsmede de daaruit voortspruitende algemeene vooroordeelen tegen het invoeren der nieuwe kulturen, (vooroordeelen die niet weg te redeneren waren) bragt te weeg, dat in het jaar 1842 de werkzaamheden, op de onderscheiden Rijks établissementen, beperkt en de vooruitzigten op eenen goeden uitslag zeer verduisterd werden. — In 1844, toen de Baron VAN RADERS van het Moederland (werwaarts hij eenigen tijd te voren met verlof vertrokken was) binnen de kolonie terugkeerde, werd echter, vooral de teelt van het cochenille insekt, hetwelk gelijktijdig met eenige merinos schapen, ter veredeling van den wol, in 1837 van *Cadix*, te *Curaçao* was aangebragt, zoo mede de aloë-kultuur en de aankweek der *Moringa*, (waaruit de zoo beroemde *Behen* olie wordt getrokken) onder een meer bepaald toezigt-voerend personeel, op eene grootere schaal uitgebreid en met verdubbelden ijver als toen gearbeid aan eene onderneming welke, sedert derzelver invoering, nimmer met kracht was kunnen doorgezet worden; met dat gevolg eindelijk, dat dezelve thans, (in 1847) volgens ingekomene berigten, de schoonste resultaten oplevert en alzoo de verwachting, die men daarvan had, verre overtroffen heeft.

Overtuigend is het alzoo bewezen, dat het, vroeger zoo zeer gegispt en soms bespottelijk gemaakt, stelsel van nieuwe kulturen volkomen is geslaagd, en naardien aan het vooruitzigt op eene toenemende productie in elk volgend jaar, zich de vrolijke zekerheid paart van eene betere toekomst, zoo mag men gerustelijk aannemen, dat het tijd-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stip voor *Curacao* dáár is, waarop, bij een terugzien op de treurig verloopen jaren, nadat de kolonie eenmaal in eenen bloeijenden welstand had verkeerd, gezegd kan worden, dat er voor dezelve een nieuwe dageraad van voorspoed is aangebroken, in welken een ieder zal kunnen deelen, die zich slechts den uitslag der genomen proeven ten nutte wil maken.

Met innerlijk genoegen las men dan ook in de Curaçaosche courant van den 26 Junij 1847, » dat men aldaar, met het oog op de uitkomsten gevestigd, dankbaar moest erkennen de verpligting die elk weldenkend ingezeten des eilands verschuldigd is aan den Baron VAN RADERS, als welke op de ondernemingen met de nieuwe kultuur, het eerst met kracht aandrong en wel met eene volharding, welke uit de onwrikbare overtuiging van te zullen slagen, voortsproot, en die alzoo eene zaak daarstelde, waaraan hij tot den laatsten dag van zijn bestuur werkzaam bleef; eene zaak die, door de bereids verkregene resultaten, de grootste belooning voor hem oplevert en waardoor, voor de ingezetenen in het algemeen, de grondslag schijnt gelegd en aangewezen te zijn, waarop eene toeneming van volkswelvaart mogelijk wordt gemaakt; vermits het, door de, na zoo vele afwisselende wederwaardigheden en, na, ten koste van zoo veel inspanning en genomen proeven, verkregene ervaring, bewezen is, dat op de Curaçaosche eilanden, vroeger voor geene landelijke ondernemingen geschikt geächt, eene bron is geopend, waaruit, onder eene doelmatige uitbreiding, voor het Gou-

vernement aanmerkelijke inkomsten zullen worden getrokken.” Deze bron zal dan ook voor elken landbouwer milddadig vloeijen, wanneer hij maar, met ter zijdestelling van alle daartegen bestaande vooroordeelen, zich met ijver toelegt op de verkrijging der nieuwe producten, die hem aanzienlijke revenuën zullen verzekeren, welke hij, indien hij zich uitsluitend bepaalt tot de gewone bebouwing van zijn grondeigendom met kleine maïs, zal moeten derven: aangezien het eene, door de treurige ondervinding van zoo vele jaren, uitgemaakte zaak is, dat, door de dikwerf elkander opvolgende droogten, op den oogst van dat graan niet altijd kan gerekend worden en dat bij eene geheele mislukking van denzelven, de planters, (wier gronden voor het meerendeel met aanzienlijke hypotheken bezwaard zijn) noodwendig al meer en meer moeten achteruit gaan, waarvan zich, helaas! reeds zoo vele voorbeelden in de kolonie hebben opgedaan.

Bijzonder aangenaam is het tevens te kunnen zeggen, dat het tegenwoordig bestuur, onder den Heer Majoor ESSER, (welk opperhoofd van tijd tot tijd al de Rijks-ontginningen, zoo te *Curaçao* als op de eilanden *Bonaire* en *Aruba*, in persoon in oogenschouw neemt en daaraan al die aandacht schenkt, die zij zoo overwaardig zijn) al het gewigt erkent der door den Heer Baron VAN RADERS ingevoerde nieuwe kulturen en dat dat bestuur, door eene krachtdadige ondersteuning derzelve, de overtuigendste bewijzen oplevert, van zijne ware belangstelling in eene onderneming, die bereids zoo

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veel schoone vruchten draagt en die, bij eene meerdere uitbreiding der établissementen (waartoe, ten gevolge der verkregene uitkomsten, het voornemen schijnt te bestaan) aan *Curaçao* de blijde verwachting geeft, dat de kolonie, vroeg of laat, in staat zal worden gesteld, zoo niet geheel en al, dan toch grootendeels in *alle* hare uitgaven, zelve te zullen kunnen voorzien.

Wanneer men nu op het oog houdt dat, door de rustelooze werkzaamheid van den Baron VAN RADERS, die daartoe den eersten grond legde, de kolonie, sedert de laatste drie jaren, aanzienlijke voordeelen van de nieuwe kulturen heeft mogen trekken, (ingevoerd eeniglijk met het doel om, door het verkrijgen van stapel producten, het eiland mede tot een voornaam punt van den handel in de *West-Indie* te maken en alzoo aan de welvaart onder de ingezetenen bevorderlijk te zijn) dan voorzeker, zal men zich hoogstens moeten verwonderen bij het lezen van het stuk dat, onder het hoofd » *de Heer* VAN RADERS *op Curaçao*," achtervolgens voorkomt in de Arnhemsche couranten van den 4, 8 en 11 April 1847, n°. 68, 70 en 72. — Dit stuk is dan ook, in stede van eene algemeene goedkeuring te hebben verworven, door meer dan een onbevooroordeeld mensch, ten volle afgekeurd; vermits hetzelve het bepaalde doel verraadt, om, hetgeen door den Heer Baron VAN RADERS, gedurende zijn bestuur over *Curaçao*, is verrigt, in een alleron-gunstigst en hatelijkst daglicht te stellen, ten einde alzoo de, met de beste inzigten, genomen maatregelen, welke het algemeen koloniaal welzijn ten

grondslag hadden, aan de publieke opinie prijs te geven, door dezelve met donkere en afzigtelijke tinten af te malen.

Met stilzwijgen voorbijgaande de, in het gezegde stuk, voorkomende vele onnaauwkeurigheden, die niet veel bijdragen tot het doen uitkomen der kennis van den persoon, die zich acht met de kolonie *Curaçao* VOLKOMEN BEKEND te zijn, zoo gevoelt men zich echter gedrongen op dat schrijven eenige opmerkingen te maken; ten einde, het zachtste woord bezigende, het *onjuiste* aan te toonen van hetgeen daarin doorstraalt, en alzoo een helder licht te verspreiden over zaken, die zeer verkeerdelijk zijn voorgesteld, met het onedel doel voorzeker om de verdiensten van den Baron VAN RADERS, die hem evenwel niet *kunnen*, noch *zullen* worden ontzegd, op den achtergrond te plaatsen; ofschoon nogtans door den schrijver van het meer bedoelde stuk, welligt tot verzachting van zijne, inderdaad, niet prijzenswaardige handelwijze, aan dat gewezen opperhoofd der kolonie *Curaçao*, persoonlijke hoedanigheden worden toegekend, welke tot sieraad van elken regent kunnen verstrekken.

Men wil zich dus hoofdzakelijk bepalen tot de navolgende, in den opgemelden brief, voorkomende punten, namelijk:

1. *Over » de uitbreiding van het bureaukratische stelsel en de centralisatie die aan het hart-ader der kolonie knaagt.”*

Het bureaukratische stelsel moge elders in werking

wezen, maar te *Curaçao* is hetzelve niet ingevoerd. Zij, die met de huishoudelijke aangelegenheden der kolonie bekend zijn, zullen dit, aan de waarheid hulde doende, moeten erkennen; zoo mede dat, wel verre van eene invloed uitoefenende bureaukratie, de hoofden der administratiën steeds met alle bereidvaardigheid diegenen ten dienste staan, welke zich, tot afdoening van zaken, met dezelve in aanraking stellen; terwijl wat aangaat de centralisatie, waarmede waarschijnlijk bedoeld wordt *de vereeniging der magt in een klein getal personen*, dezelve almede niet van toepassing kan worden geacht op het, aan het bestuur van *Curaçao* ondergeschikt, personeel der Hoofd-Ambtenaren: vermits deze, hunne functien uitoefenen volgens bestaande instructien en de magt tot handelen slechts berust in handen van het Opperhoofd der kolonie, van hetwelk de bevelen, tot alles wat tot of met het beheer der administratie in betrekking staat, emaneren. Dat dus de centralisatie aan den hartader der kolonie zou knagen, is eene bewering, al te ongerijmd, dan dat men het der moeite waardig zoude achten dezelve te wederleggen.

2. *Over » de vernedering der Regterlijke en andere Ambtenaren tot slaafsche dienaars van het Bestuur, van wiens wenk hun ontslag geheel afhangt."*

Het Regterlijk Collegie, of wel de Regtbank der kolonie, is een, van allen vreemden en politieken invloed onafhankelijk en op zich zelf staand, hof, en dus

in geen geval hoegenaamd, ondergeschikt aan het Bestuur der kolonie, evenmin als zulks is de Procureur des Konings, belast met het waarnemen der hooge overheid. Dat de Regterlijke autoriteiten zich eene slaafsche vernedering zouden laten welgevallen, is niet denkbaar, even min als andere, aan het hoofd der verschillende administratien geplaatste, Ambtenaren zich zouden onderwerpen aan eene behandeling, waardoor zij in de waardigheid hunner ambtsbedieningen zouden worden gekrenkt.

Ongerijmd is dus het gestelde dienaangaande en zeer onjuist is tevens de vermelding, dat het ontslag der Ambtenaren van de wenken van het koloniaal bestuur zoude afhangen: aangezien hetzelve, slechts *om hoogst gewigtige* redenen, de Ambtenaren, wel in hunne betrekkingen tijdelijk kan schorsen, doch derzelver finaal ontslag uit 's lands dienst moet onderwerpen aan het Gouvernement in het Moederland, hetwelk, over het voorstel en de beweeggronden daartoe, beslist.

3. *Over » de behouding van het oude stelsel, waardoor de landbouw, handel en nijverheid niet ontheven worden van de knellende banden, en aan de drukpers geene vrijheid wordt gelaten om den publieken geest te helpen ontwikkelen en de bestaande misbruiken aan te wijzen, ten einde de kolonisatie aan te moedigen en het regt en de geregtigheid voor te staan."*

Dat de drie takken van welvaart hier bedoeld,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door het koloniaal Gouvernement op alle mogelijke wijzen zijn bevoorregt, aangemoedigd en ondersteund, zal, na al hetgeen hierboven is voorafgegaan, wel geen betoog meer behoeven. En alzoo het aangevoerde dienaangaande, den toets der waarheid niet kan doorstaan, zoo wil men dan ook daarover niet verder uitwijden, maar liever ten aanzien der drukpers, *aan welke geen vrijheid zoude gelaten zijn*, zeggen, dat dit niet geheel en al kan ontkent worden, en het wel te wenschen ware, haar aan eene mindere censuur onderworpen te zien: onder zoodanige bepalingen nogtans, als het bestuur tot instandhouding der rust en orde in eene gemengde maatschappij, waaronder men tevens eene slavenmagt telt, noodig mogt achten. In hoe verre nu hierdoor de publieke geest zou worden ontwikkeld, is eene vraag, die men eerst in den loop des tijds zou kunnen beantwoorden.

4. *Over » de invoering van een stelsel van kulturen, met gelden van de bevolking en van de natie in het algemeen, hetwelk den ondergang der kolonie verhaast.*"

De kolonie genoot, reeds lang voor de ontginning der nieuwe kulturen, jaarlijks eenen geldelijken onderstand van het Moederland, ten einde daarmede het steeds bestaande deficit op de administratie te kunnen dekken; tot welk deficit de aanwezigheid der militaire bezetting ontegenzeggelijk bijdraagt. Vermits nu aanzienlijke kosten, welke met de invoering van *alle* nieuwe ondernemingen gepaard

gaan, mede uit het gezamenlijk bedrag van dien onderstand en der koloniale inkomsten zijn bestreden, zoo moet het gezegde, » dat daartoe eigenlijk de gelden der bevolking worden gebezigd," als gansch *erroneus* worden beschouwd: gelijk almede zeer onjuist is, dat het departement van finantien *alléén* eene uitgave veroorzaakt, ten bedrage van *f* 27147. Volgens eene uitgave, welke men gelooft als echt te mogen aannemen, bedraagt de bezoldiging van het personeel van gezegd departement, (waaronder begrepen is dat van den kolonialen Ontvanger en van den kolonialen Magazijnmeester) niet meer dan hoogstens *f* 13000, en dus *f* 14147 minder dan opgegeven worden door den Schrijver, wiens woorden wij bestrijden.

5. *Over » de uitplundering, tot op het hemd, der planters, waarvan sommigen tot f* 800 *en meer moeten opbrengen aan belastingen, welke door het bestuur kunnen worden opgevoerd naar verkiezing."*

Met billijke verontwaardiging heeft men in het stuk van den schrijver, deze stelling aangetroffen, welke inderdaad eene ongehoorde aantijging, ja zelfs eene BESCHULDIGING in zich bevat tegen het Gouvernement der kolonie. — Men kan niet ontkennen dat het, in 1828, ingevoerd stelsel van belasting drukkend was, te meer dewijl *Curaçao* alstoen gebukt ging onder den last des tegenspoeds. De, in het vervolg van tijd, daartegen gedane representatiën, hebben echter, in het begin van 1844,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eene verandering in dat stelsel te weeg gebragt, ten gevolge waarvan de belasting op den grondeigendom, eene meer gelijkmatige verdeeling heeft ondergaan: zoodanig dat daardoor het voormalig beloop derzelve *tot op de helft* verminderd is. Men heeft dan ook, sedert dien tijd, nimmer meer over het vroeger zoo drukkende der belasting hooren klagen, en naardien deze en ook meer andere belastingen, geregeld aan de koloniale kassen worden betaald, zoo kan dit pleiten tegen hetgeen, zoo ten onregte, het koloniaal bestuur wordt aangewreven, namentlijk: dat *hetzelve de bevolking tot op het hemd uitplundert*, welke bewering dan ook van alle waarheid ontbloot is; terwijl, wat betreft de opgave, dat *sommige planters tot f* 800 *en meer moeten opbrengen*, dezelve almede niet op waarheid steunt, alzoo (met uitzondering van welligt slechts een of twee, die, door in het bezit te zijn van meerder of uitgestrekter vaste effecten, dien ten gevolge dan ook hooger belast zijn) de aanslag der overige belastingschuldigen VERRE BENEDEN dat cijfer blijft. De bewering dat *het bestuur de belastingen naar verkiezing* kan opvoeren, bewijst des schrijvers volslagen onkunde van de bestaande wetten. Immers, volgens het in vigeur zijnde regerings-reglement voor de kolonie *Curaçao*, mogen geen belastingen, hoe ook genaamd, in dezelve worden geheven, dan ten gevolge van eene, door den Koning, gesanctioneerde wetsverordening.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6. *Over* Bonaire: » *waarvoor de uitgaven de inkomsten steeds overtreffen, alsmede over de verpachting van hetzelve aan particulieren.*"

De eerste stelling is gansch onnaauwkeurig; vermits dat eiland door deszelfs revenuën niet alleen steeds in zijne uitgaven heeft kunnen voorzien, maar daarenboven jaarlijks nog eene aanzienlijke overwinst heeft afgeworpen: die, door de aldaar nieuw ingevoerde kulturen, al meer en meer, in hoegrootheid toeneemt; waardoor hetzelve, om zoo te zeggen, *in het klein*, voor *Curaçao* kan worden, wat de kolonie *Suriname in het groot* voor het Moederland is. Door het laatste Engelsch bestuur was — *dit is waar* — *Bonaire* voor eene bepaalde som aan particulieren verpacht, doch in het laatst van 1816 nam die verpachting, in het welbegrepen belang van het Rijk, een einde: terwijl op dat tijdstip het eiland, als het ware in eenen uitgeputten toestand aan het Nederlandsch Gouvernement werd overgeleverd, alzoo de pachters (en dit laat zich dan ook wel begrijpen) getracht hadden zoo veel voordeelen van hetzelve te behalen, als maar immer doenlijk was geweest. Het Gouvernement zal dus wel doen, nimmer weder aan eenige verpachting van *Bonaire* te denken, immers vooral niet in de gegeven omstandigheden, welke het allezins gegrond vooruitzigt opleveren, dat van hetzelve belangrijke revenuen zullen kunnen getrokken worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

7. *Over » de subsidien die, door de daaraan verbonden omslagtige administratien, eene gewigtige bij oorzaak opleveren, van het verval der West-Indische kolonien.*"

Deze bewering is voor velen onverklaarbaar. De verleend wordende subsidiën strekken, zoo als bereids is aangetoond, tot dekking van de te ontstane deficiten op de administratiën, die zich zonder dezelve niet zouden kunnen staande houden. Tenzij men, hetgeen echter voor de verdediging der kolonie niet te wenschen zoude zijn, de militaire garnizoenen en al hetgeen daaraan ondergeschikt is, introk, als welke voor het grootste gedeelte die subsidien absorberen, ziet men niet in dat zij zouden kunnen vervallen.

Dat nu de aan de geldelijke onderstanden verbonden *omslagtige administratien* (hiermede wordt voorzeker bedoeld het *civiel bestuur*), gewigtige bij oorzaken zouden opleveren tot het verval der kolonie, is eenigzins waar, vermits de kosten voor het Bestuur te *Curaçao*, (hetwelk eerst in 1828 door Z^r^. M^s^. gewezen Commissaris-Generaal voor de *West-Indiën* georganiseerd en vervolgens in 1833, en daarna nog eens in 1834 vereenvoudigd en gebragt werd op den meest economischen voet) wel uit de eigen inkomsten der kolonie zouden kunnen worden bestreden.

In hoever nu de subsidiën zelve tot het verval der kolonie kunnen aanleiding geven, zulks is mede eene onbegrijpelijke zaak, dewijl daaruit immers voor het meerendeel der bevolking, mede een mid-

del van bestaan ontleend wordt, hetwelk zij, bij het gemis dier subsidie, zou moeten derven.

8. *Over » den suffenden grijsaard, welke door den Baron* VAN RADERS *in het bestuur der kolonie vervangen is.*"

Hier wordt de nagedachtenis aangerand van een voormalig Bestuurder van *Curaçao*, Jonkh^r. D. J. RAMMELMAN ELSEVIER, die meer dan 40 jaren lang, in onderscheiden gewigtige betrekkingen, zoo in het Moederland, als in de kolonie, zijn vaderland en zijnen Vorst met trouw en ijver diende. — In de gewesten der onsterfelijkheid opgenomen zijnde, kan hij dus op dit ondermaansche niet meer in het strijdperk treden, tegen eene even beleedigende, als onedele beoordeeling van zijnen persoon, aan welke men ongeschiktheid tot en onbekwaamheid in zijn gehouden bestuur ten laste legt.

Om dit te wederleggen, zal het voldoende wezen te zeggen, dat die hooge beambte, wiens borst met het eermetaal prijkte, bij zijne aftreding, *eervol* door den Koning werd ontslagen. Heeft dan ook, gedurende zijn bestuur over de kolonie, dezelve niet tot haren vorigen bloei en welvaart mogen geraken, zeker is het althans dat hij, bij het verlaten derzelve, de ondubbelzinnigste bewijzen heeft mogen ontvangen eener algemeene tevredenheid; met dankbetuiging voor al datgeen, hetwelk hij ten beste van het koloniaal bestuur en tevens tot bevordering der belangen van de bevolking, had in het werk gesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men laat dus het kwetsend gezegde, ten aanzien van het voornoemd overleden Opperhoofd der kolonie, over aan de beoordeeling van elk weldenkend mensch en aan den schrijver van het stuk, de beantwoording der vraag: of het, in stede van den afgestorvene zoo ongunstig af te schilderen, niet beter ware geweest, denzelven ongestoord te laten rusten in het stille graf, waarin hij na het voleindigen van eenen ONBESPROKEN levensloop, is nedergedaald?

9. *Over » de vertegenwoordiging in de koloniën, het daarstellen van een huis van vergadering, welker leden door de blanken en vrije kleurlingen moeten gekozen worden en waarin men zorgen moet dat niet eeniglijk eene bevoorregte klasse zitting hebbe," en al het verdere schoone, wat daaromtrent als doelmatig en noodzakelijk wordt voorgesteld.*

Bij de aandachtige overweging van een zoo gewigtig als belangrijk punt, zal men moeten erkennen, dat al hetgeen in het bedoeld stuk deswegens gezegd, aangeraden of voorgedragen is, *het ondubbelzinnigst kenmerk oplevert*, dat de schrijver met de kolonie en hare aangelegenheden gansch en al ONBEKEND is, naar dien, bij eene aanneming van het, als zoo doelmatig en noodzakelijk, voorgestelde, de grondslag zou worden gelegd tot eene omverwerping van de gansche maatschappelijke orde en dientengevolge van den TOTALEN ONDERGANG der kolonie.

Veel meer zou men daartegen nog kunnen aanvoeren, edoch waartoe zou dit noodig zijn, of kunnen leiden? Tot het verkrijgen van een beter begrip van, of doorzigt in al datgene, wat aan het waarachtig belang der kolonie verbonden is, of daarmede in verband staat? Immers neen! Men acht het alzoo beter, daarover niet in bijzonderheden te treden, maar eene verandering in het koloniaal regeringsstelsel, (waartoe men echter de hooge noodzakelijkheid, althans voor als nog, niet inziet) over te laten aan het wijs en verlicht oordeel der Hooge Regering, die voortdurend wel met belangstelling zal blijven waken voor eene OUD-NEDERLANDSCHE kolonie, welke door zoo vele banden aan het Moederland gehecht is.

Even zóó vertrouwt men dat het tegenwoordig Bestuur van *Curaçao* en onderhoorigheden, in deszelfs handelingen, ter zake der koloniale aangelegenheden, zich steeds door wijsheid en voorzigtigheid zal kenmerken; hetzelve, zonder om te zien, voortdurend regt en geregtigheid zal handhaven en doen handhaven en voorts alles zal aanwenden wat tot verbetering van den zedelijken toestand der kolonie strekken kan.

Zóó doende zullen achting en eerbied ingeboezemd en algemeene goedkeuring verworven worden, vooral door een zoodanig Opperhoofd der kolonie hetwelk, naar onveranderlijke beginselen regerende, zijne ooren stopt voor het veelal zoo streelend en wegslepend gezang der vleijerij, geen gehoor verleent aan onregtmatige vorderingen en zich behoedt tegen de, soms listige, pogingen van diegenen, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het eigenbelang steeds op het oog hebbende, niet anders zoeken dan hunnen triomf, al ware het dan ook, dat die op de bouwvallen van het koloniaal bestuur moest gegrondvest worden.

Dat men dus onafgebroken eenen helderen en vasten blik werpe in de wezenlijke belangen der kolonie en tot het behartigen daarvan, al datgene betrachte, wat binnen de grenzen der verleende magt mogt gelegen zijn. Als dan zal de gewigtige taak, het bestuur opgelegd, volbragt worden; de eensgezindheid onder de ingezetenen haren zetel vestigen; de inwendige orde en rust gewaarborgd zijn en zullen van lieverlede, door eene meerdere algemeene werkzaamheid, de onderscheiden takken van inlandsche nijverheid en landbouw weliger bloeijen, en tevens de handel en scheepvaart aangewakkerd worden en toenemen: vooral, wanneer onder de bevolking onkreukbare eerlijkheid en goede trouw gehuldigd worden en bij het bestuur, billijkheid en regtvaardigheid, gepaard met eene welwillende voorkomendheid, jegens allen, op den voorgrond staan. Alzóó, en door eene, tot een éénig doel, krachtdadige zamenwerking van al degenen, die ambts- en pligtshalve daartoe gehouden zijn, zal het maatschappelijk verband niet verbroken worden; iets, hetwelk allen, zoo inboorlingen als vreemdelingen, aan welke het genot der plaatselijke voorregten verzekerd is, op alle mogelijke wijze moeten trachten voor te komen en dan zal ook eenmaal daardoor de vurigste wensch vervuld worden van de zoodanigen, die, wel verre van de algemeene belangen der kolonie, (waaraan zij door hunne bezit-

tingen en betrekkingen als anderszins, met onverbreekbare banden gehecht zijn), aan hunne persoonlijke inzigten op te offeren, integendeel het geluk derzelve beoogen en dus voorzeker al datgene zullen betrachten, wat daartoe mogt kunnen bijdragen.

DIT HOOPT EN VERWACHT MEN!

.....

1:100

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA